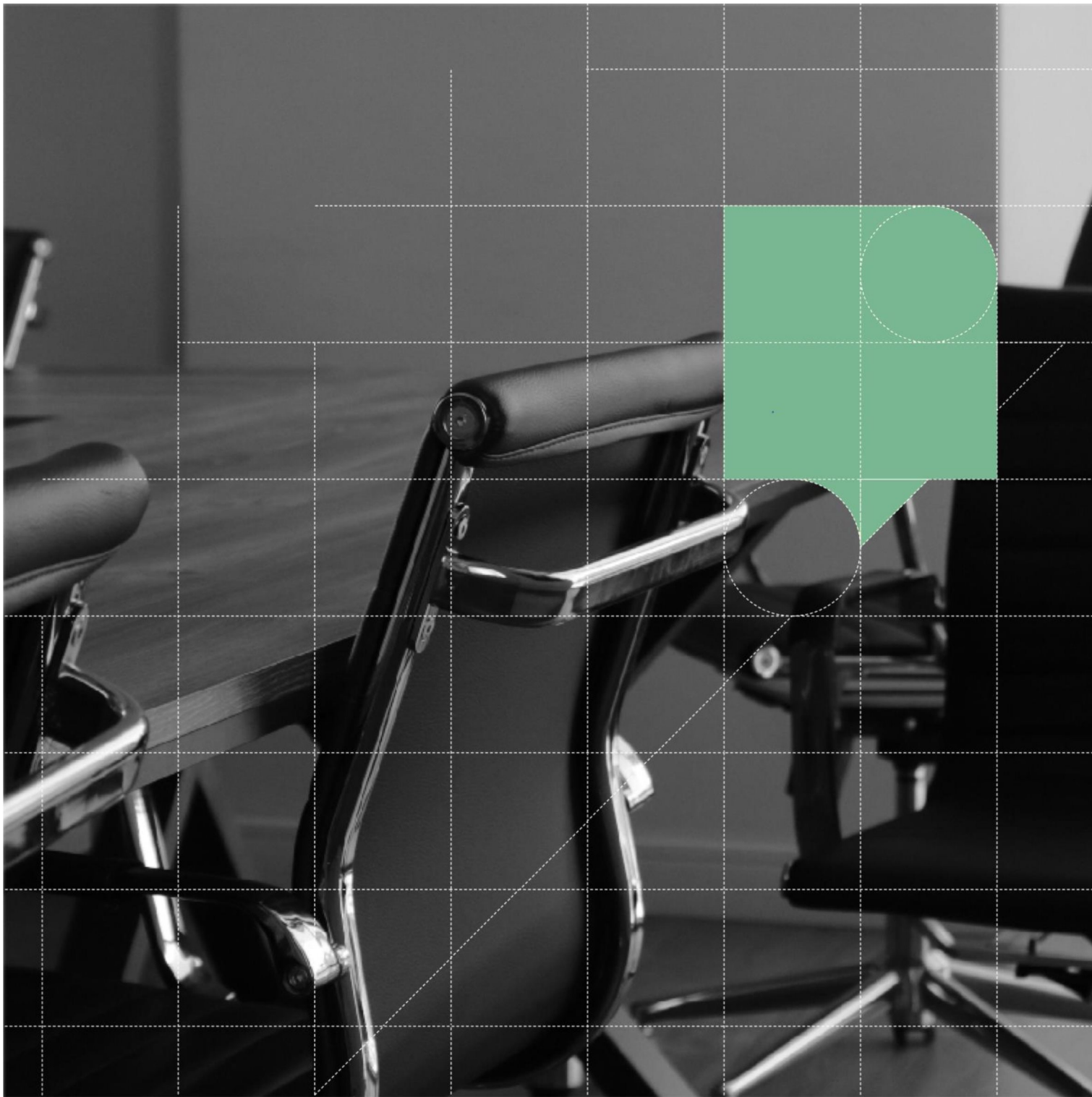

Regelrådets uttalelse

Om: **Endringer i sikkerhetsloven (eierskapskontroll mv.)**

Ansvarlig: **Justis- og beredskapsdepartementet**

Regelrådets konklusjon: **Forslaget er tilstrekkelig utredet**

Justis- og beredskapsdepartementet

Deres ref.:
21/5593

Vår ref.:
21/00292

Vår saksbehandler:
Marte Grønvold

Dato:
21.11.2021

Uttalelse

Om: **Endringer i sikkerhetsloven (eierskapskontroll mv.)**
Konklusjon: **Forslaget er tilstrekkelig utredet**

Regelrådets samlede vurdering av forslaget

Justis- og beredskapsdepartementet har, sammen med Forsvarsdepartementet, sendt på høring forslag til endringer i bestemmelsene om eierskapskontroll i sikkerhetsloven.

Departementet har gitt en god beskrivelse av bakgrunnen for, og målene med, forslaget. Det er positivt at det gjennomgående i utredningen er vist til reguleringen på dette området i andre land. Departementet har også vurdert ulike alternativer, og tiltakene som anbefales er godt begrunnet. Prinsipielle spørsmål er også utredet. Høringsnotatet er oversiktlig og godt skrevet.

Berørt næringsliv er i liten grad beskrevet. Regelrådet mener at dette er en svakhet ved utredningen, men erkjenner samtidig at det kan være at informasjon ikke bør offentliggjøres av sikkerhetshensyn. Videre kan det tenkes å ha uheldig konsekvenser for en bransje å bli nevnt i denne sammenhengen. Departementet har utredet en del virkninger av forslaget, men skriver selv at de ikke har det fullstendige bildet av konsekvensene av de foreslåtte bestemmelsene på nåværende tidspunkt. Regelrådet mener imidlertid forslaget er tilstrekkelig utredet sett i forhold til forslagets omfang og karakter, jf. utredningsinstruksens punkt 2-1 og 2-2.

Det er vurdert noen forutsetninger for en vellykket gjennomføring, men Regelrådet mener departementet bør vurdere hvordan berørte aktører skal informeres om de nye reglene.

På de neste sidene kan du lese mer om Regelrådets vurderinger.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Med vennlig hilsen

Sandra Riise
leder av Regelrådet

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

1 Om forslaget som er sendt på høring

Justis- og beredskapsdepartementet har, sammen med Forsvarsdepartementet, sendt på høring forslag til endringer i bestemmelsene om eierskapskontroll mv. i lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven).

Departementet foreslår:

- En utvidelse av hvilke virksomheter som kan omfattes av eierskapskontrollen etter kapittel 10.
- Senke terskelen for at meldeplikten utløses, samt at både avhender og virksomheten, i tillegg til erverver er forpliktet til å sende slik melding.
- Innføring av et automatisk gjennomføringsforbud for erverv som meldes inn.
- Straffeansvar for manglende melding og overholdelse av vedtak etter sikkerhetsloven §§ 2-5 og 10-3.
- Presisering av objekteiers ansvar for å vurdere risikoen knyttet til omkringingende eiendommer og hvilken risiko disse eventuelt utgjør med tanke på sikkerhetstruende virksomhet rettet mot objektet eller infrastrukturen.

Departementet drøfter også noen tiltak der de ikke foreslår endringer på det nåværende tidspunkt, men kun ber høringsinstansene vurder forslagene og gi tilbakemeldinger på disse.

2 Regelrådets prioritering

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk, jf. vedtekter for Regelrådet § 1.

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold, jf. vedtektene § 2 første ledd. Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker vi gir uttalelser til. På denne bakgrunn prioriterer Regelrådet å uttale seg om et utvalg av saker.

Eierskapskontrollen i sikkerhetsloven er et inngrep i den frie etableringsretten og i retten til fri kapitalbevegelse. Regelrådet mener derfor denne reguleringen er prinsipielt viktig for næringslivet. Eierskapskontrollen etter sikkerhetsloven kan svekke tilgangen til utenlandsk kapital og kompetanse. Dette vil trolig begrense seg til visse typer virksomheter og bransjer, og relativt få virksomheter totalt sett. Det kan imidlertid ikke utelukkes at forslaget kan få konsekvenser både for enkeltvirksomheter og for næringslivet samlet sett, da Norge er en liten, åpen økonomi. På bakgrunn av dette har Regelrådet valgt å uttale seg til dette forslaget.

3 Regelrådets vurdering av utredningen av konsekvenser for næringslivet

Det følger av Regelrådets vedtekter § 2 første ledd at Regelrådet skal ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Rådet kan vurdere hvorvidt nytt eller endret regelverk er utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.

Som grunnlag for vurderingen nedenfor har Regelrådet særlig tatt utgangspunkt i kravene til innhold i beslutningsgrunnlaget i utredningsinstruksen kapittel 2. Det vil si punkt 2-1 Minimumskravene til utredning og punkt 2-2 Omfang og grundighet.

3.1. Beskrivelse av berørt næringsliv

Berørt næringsliv er i liten grad beskrevet. Departementet anslår antallet virksomheter som har vesentlig betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner i dag, men de skriver selv at de ikke vet hvor mange som vil bli berørt og at det derfor er vanskelig å gi en overordnet beskrivelse av konsekvensene for næringslivet. Departementene skriver videre at prosessen med å kartlegge virksomheter av vesentlig betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner ikke er ferdigstilt.

Regelrådet mener at departementet kunne forsøkt å si noe mer om berørt næringsliv, for eksempel hvilke bransjer som typisk vil berøres og om det er små eller store virksomheter. Vi erkjenner samtidig at det kan være at informasjon ikke bør offentliggjøres av sikkerhetshensyn. Videre kan det tenkes å ha uheldig konsekvenser for en bransje å bli nevnt i denne sammenhengen, for eksempel hvis noen investorer vegrer seg for å investere i selskaper eller sektorer som omfattes av eierskapskontrollen.

3.2. Kostnadsvirkninger og nyttevirkninger for næringslivet

Departementet har vurdert virkningene av de ulike forslagene for berørt næringsliv. Departementet skriver selv at de ikke har det fullstendige bildet av konsekvensene av de foreslåtte bestemmelsene på det nåværende tidspunkt. Departementet opplyser at de parallelt med høringen, i samråd med andre berørte departementer, vil utrede de økonomiske og administrative konsekvensene nærmere.

Regelrådet mener at utredningen av virkninger er tilstrekkelig sett i forhold til forslagets omfang og karakter. Regelrådet mener allikevel departementet kunne undersøkt med de ansvarlige departementene hvor mange saker de har behandlet etter gjeldende regler og redegjort for dette (for eksempel antall saker). Det kunne gitt informasjon om hvor hyppig det vurderes å stanse oppkjøp, og hvor hyppig dette faktisk skjer.

3.3. Konkurransvirkninger for næringslivet

Vi kan ikke se at konkurransvirkninger er utredet. Regelrådet mener imidlertid det er positivt at departementet vektlegger at det norske regelverket ikke bør skille seg for mye fra tilsvarende regelverk i andre sammenlignbare land. Det kan være med å bidra til at berørte virksomheter i Norge kan konkurrere om utenlandsk kapital på lik linje med utenlandsk næringsliv.

3.4. Rapporteringsbyrder

Departementet foreslår å senke terskelen for meldeplikten. De foreslår også endringer som gjør at flere skal sende melding. Det er ikke foreslått endringer i innholdet i meldingen. Regelrådet kan ikke se at det er gjort rede for hvordan systemet for innsending av melding fungerer i dag og om det finnes et digitalt og brukervennlig system for dette.

3.5. Særskilt vurdering av hensynet til små virksomheter

Departementet skriver at de økonomiske konsekvensene for en virksomhet som underlegges sikkerhetslovens kapittel 10 kan være større for små og mellomstore virksomheter enn for store bedrifter, ettersom de små har færre ressurser til å igangsette og gjennomføre effektive kapitalinnhentingsprosesser. Ut over dette kan ikke Regelrådet se at hensynet til små

virksomheter er særskilt vurdert. Som nevnt under punkt 3.1. er berørt næringsliv i liten grad beskrevet, og derfor kjenner vi heller ikke til om det er små virksomheter som berøres av forslaget. Departementet kunne gitt en overordnet vurdering av om det kan tenkes at også små virksomheter kan bli berørt av forslaget og hvordan departementet kan nå disse med relevant informasjon.

3.6. Alternative tiltak

Regjeringen nedsatte i 2019 en interdepartemental gruppe som blant annet skulle identifisere om det er behov for endringer i eksisterende tiltak for å hindre investeringer i norske virksomheter som kan medføre en risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet. Gruppen skulle også vurdere om det er behov for flere tiltak. Forslaget er et av tiltakene som kom ut av dette initiativet.

Det er positivt at departementet gjennomgående har vist til reguleringen på dette området i andre land. Regelrådet mener at dette styrker utredningen både med hensyn til å identifisere alternative løsninger, men også for å kunne vurdere konkurransevirkningen av forslagene. Det er vurdert flere ulike terskelnivåer og innretninger for meldeplikten. Det er også vurdert alternativer for enkelte av de andre forslagene. På bakgrunn av dette mener vi at alternative tiltak er tilstrekkelig utredet.

3.7. Forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet

Det fremgår av høringsnotatet at departementet mener at det bør utarbeides en egen veileder for objekteier. Utover dette kan vi ikke se at departementet har vurdert andre forutsetninger for en vellykket gjennomføring. Regelrådet mener at departementet bør se på hvordan berørte aktører skal informeres om de nye reglene.

4 Er forslaget utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet?

Regelrådet antar at kostnadene ved forslaget vil være relativt begrensede for den enkelte virksomhet. De foreslåtte endringene vil trolig gi noen administrative kostnader og muligens noe redusert handlingsrom for de aktuelle virksomhetene ved et eventuelt salg. Det foreslås imidlertid ikke endringer i terskelen for å fatte vedtak etter § 10-3 i sikkerhetsloven. Videre legger departementet vekt på at regelverket bør være basert på prinsipper om forholdsmessighet, forutsigbarhet og transparens. På bakgrunn av dette mener Regelrådet at det er grunn til å tro at målene nås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.